

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam""

COM(2014) 15 final

(2014/C 424/06)

Ziņotāja: **Ulla SIRKEINEN**

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2013. gada 8. maijā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam""

COM(2014) 15 final.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2014. gada 22. maijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 499. plenārajā sesijā, kas notika 2014. gada 4. un 5. jūnijā (4. jūnija sēdē), ar 198 balsīm par, 23 balsīm pret un 13 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK secina, ka

- Komisijas paziņojuma mērķis ir uzlabot klimata un enerģētikas politikas prognozējamību,
- paziņojumā pienācīgi ņemtas vērā būtiskās pārmaiņas un pieredze pēc ES politikas pieņemšanas laikposmam līdz 2020. gadam, un
- turklāt Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) nesen izteiktie apsvērumi sekmē to, ka ES klimata un enerģētikas politika laikposmam pēc 2020. gada tiek izstrādāta savlaicīgi.

1.2. EESK atbalsta

- priekšlikumu noteikt, ka līdz 2030. gadam par 40 % jāsamazina siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisija, jo tas atbilst vērienīgajam mērķim – līdz 2050. gadam samazināt emisiju par 80–95 %,
- priekšlikumu noteikt kopīgu mērķi, proti, atjaunojamo energoresursu īpatsvaram jābūt vismaz 27 %, bet pretstatā Komisijas priekšlikumā ierosinātajam uzskata, ka jānosaka konkrēti mērķi katrai valstij,
- Komisijas nodomu pēc pašreizējo pasākumu novērtēšanas šogad izvirzīt jaunus priekšlikumus energoefektivitātes jomā un
- priekšlikumu par jaunu iteratīvu pārvaldības metodi.

1.3. EESK iesaka

- izmantot visrentablākos pasākumus politikas īstenošanai, lai mazinātu negatīvās sekas un aizsargātu visnelabvēlīgākā stāvoklī esošos enerģijas lietotājus,
- ņemt vērā nozaru mērķus energoefektivitātes jomā, piemēram, būvniecības nozarē, lai rentabli izmantotu milzīgo potenciālu, kāds ir šai visperspektīvākajai iespējai enerģētikas politikas mērķu īstenošanā,

- pilnveidot metodes, lai izstrādātu un īstenotu ierosinātos valstu plānus, patiesi iesaistot pilsonisko sabiedrību, kā arī obligāti apspriesties ar kaimiņvalstīm, pirms tiek pieņemti valstiski lēmumi ar tālejošām sekām,
- veikt mērķtiecīgus pasākumus, lai izveidotu īstu Eiropas Enerģētikas kopieni, saskaņojot valstu plānus, jo īpaši ar mērķi nodrošināt ES energoapgādi,
- apņēmīgi rīkoties, lai samazinātu ES ļoti lielo atkarību no enerģijas, kas nāk no neuzticamiem avotiem, tostarp nosakot saistošus valstu mērķus atjaunojamo energoresursu attīstīšanai,
- palielināt atbalstu asociētajām valstīm, kas ir iesaistītas Eiropas kaimiņattiecību politikā, lai tās varētu izvērst ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni,
- sniegt plašāku informāciju par plāniem pasākumu sekmēšanai nozarēs, kas nav saistītas ar ETS, īpaši transporta nozarē, kā arī lauksaimniecībā un zemes izmantošanā,
- sniegt vairāk informācijas par sasniegumiem videi nekaitīgu darbvieta izveidē,
- nodrošināt pietiekamus pasākumus, lai izvairītos no oglekļa emisiju pārvirzes riska energoietilpīgās nozarēs,
- veikt radikālus pasākumus saistībā ar inovāciju un pētniecību kā iespēju reāli risināt problēmas un vienlaikus veikt pasākumus, lai sekmētu mazoglekļa ekonomikas iekārtu ražošanu, un nodrošināt, ka nozares rezultātu sasniegšanu sekmē uzlabota apmācība,
- noteikt klimata politiku par svarīgāko prioritāti starptautiskajā līmenī un vienlaikus pievērst lielāku uzmanību pasākumiem, kas ļauj pielāgoties klimata pārmaiņām. Tas arī nozīmē, ka Pasaules Tirdzniecības organizācijas sarunās, kā arī nolīgumā par transatlantisko tirdzniecības un ieguldījumu partnerību (TTIP) jāaizstāv to Eiropas rūpniecības nozaru intereses, kas saskaras ar starptautiskās konkurences spiedienu, jo Eiropa īsteno konsekventāku enerģētikas un klimata aizsardzības politiku.

2. Ievads

2.1. Kopš Eiropadome 2008. gada martā pieņēma lēmumu par 20/20/20 mērķiem klimata un enerģētikas politikas jomā līdz 2020. gadam, **notikušas būtiskas pārmaiņas**. **Pirmkārt**, smagākā ekonomikas krīze pēc kara, un atlabšana no tās Eiropā sākusies nesen, un vēl aizvien ir nepietiekama. **Otrkārt**, Eiropas Savienībai nav sekojušas citas nozīmīgas iesaistītās puses, proti, nav izvirzījušas mērķus un pasākumus klimata pārmaiņu radīto seku mazināšanai. **Treškārt**, "slānekļa gāzes revolūcija" ASV ir būtiski mainījusi ar enerģijas tirgu saistīto situāciju vismaz tajās jomās, kas ir atkarīgas no gāzes nozares, un tādēļ ir pārveidojusi arī šo nozaru relatīvo konkurētspēju. **Ceturtkārt**, dažos pēdējos gados daudzviet ES strauji augušas enerģijas mazumtirdzniecības cenas, radot apdraudējumu rūpniecības konkurētspējai un neaizsargātiem patērētājiem. **Piektkārt**, nesenie politiskie notikumi Ukrainā turklāt ļoti uzskatāmi apliecina, cik svarīgi ir samazināt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā avotiem. **Sestkārt**, ir notikusi arī patiesi revolucionāra tehnoloģiju attīstība atjaunojamo energoresursu jomā, kas ļauj aizvien vairāk samazināt izmaksas par enerģijas ar zemu oglekļa emisiju līmeni ražošanu. EESK šajā saistībā iesaka Komisijai plašāk izplatīt savu analīzi, kurā teikts, ka "(..) izmaksas, kas saistītas ar pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni, būtiski neatšķiras no izmaksām, kas radīsies jebkurā gadījumā, jo būs nepieciešams atjaunot novecojušo energosistēmu, pieaugs fosilā kurināmā cenas un būs jāievēro spēkā esošā politika klimata un enerģētikas jomā. Paredzams, ka energosistēmas izmaksas laikposmā līdz 2030. gadam palielināsies līdz aptuveni 14 % no IKP salīdzinājumā ar aptuveni 12,8 % 2010. gadā. Tomēr notiks būtiska pāreja no izdevumiem par kurināmo par kurināmo uz inovatīvām iekārtām ar augstu pievienoto vērtību, kas veicinās ieguldījumus inovatīvos produktos un pakalpojumos, radīs darbvietas un izaugsmi un uzlabos Eiropas Savienības tirdzniecības bilanci". **Septītkārt**, dažās dalībvalstīs ir izvērstas interesantas iniciatīvas enerģijas decentralizētā ražošanā no atjaunojamiem energoresursiem, kurās tieši iesaistījusies pilsoniskā sabiedrība. Tās liecina, ka, aktīvi un tieši iesaistot iedzīvotājus, vietējās pašvaldības un reģionus enerģijas ražošanā, tiek pavērtas jaunas vērtību radīšanas iespējas reģionālā līmenī, kas ievērojami palielina sabiedrības atbalstu jaunai klimata un enerģētikas politikai. Un, **astotkārt**, kļūst aizvien vairāk skaidrs, ka vadošai pozīcijai atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju jomā ir liels ekonomiskais potenciāls nākotnē un ka reģionālā attīstība ir cieši jāsaista ar enerģētikas politiku.

2.2. Panākts **būtisks progress** līdz 2020. gadam izvirzīto mērķu sasniegšanā. Siltumnīcefekta gāzu emisija 2012. gadā samazinājās par 18 %, salīdzinot ar 1990. gadā radīto emisiju, un paredzams, ka, īstenojot līdz šim pieņemtos pasākumus, līdz 2020. gadam to varētu samazināt par vēl 24 % un līdz 2030. gadam – par 32 %. Atjaunojamās enerģijas īpatsvars galīgajā enerģijas patēriņā 2012. gadā sasniedza 13 %. Eiropas Komisija pašlaik prognozē, ka šis rādītājs turpinās palielināties līdz 21 % 2020. gadā un 24 % – 2030. gadā. Laikposmā no 1995. gada līdz 2011. gadam ES tautsaimniecības energointensitāte samazinājās par 24 %, lai gan šķiet, ka netiks sasniegts indikatīvais mērķis, proti, energoefektivitātes paaugstināšana par 20 %. Daļēji šos datus var skaidrot ar ekonomikas ieilgušo lejupslīdi, oglekļa emisiju pārvirzi un uzlabotu energoefektivitāti.

2.3. Tomēr nākotnē gaidāmas vēl nopietnākas problēmas, un ir jārikojas steidzami. **Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (IPCC)** nesēn publicējusi daļu no piektā novērtējuma ziņojuma, kas liecina, ka, neraugoties uz īstenoto politiku klimata pārmaiņu mazināšanai, vispārējais siltumnīcefekta gāzu emisijas apjoms sasniedzis nepieredzētu līmeni. IPCC uzskata, ka vienīgi plašu institucionālu un tehnisku pārmaiņu rezultātā, kā arī veicot apjomīgus ieguldījumus, ir izredzes ierobežot globālo sasilšanu, lai tā nepārsniegtu 2 C.

2.4. Eiropadome 2008. gadā nolēma, ka ir jāizvirza **mērķis – līdz 2050. gadam panākt SEG emisijas samazinājumu par 80–95 %** saskaņā ar starptautisko apņemšanos ierobežot planētas vidējās temperatūras pieaugumu līdz 2 C. Komisija ir izstrādājusi atbilstošus klimata un enerģētikas ceļvežus laikposmam līdz 2050. gadam.

2.5. **EESK ir aktīvi atbalstījusi** lēmumus par ES klimata un enerģētikas politiku un pievērsusi uzmanību to īstenošanai. Pēc pieprasījuma vai Komitejas iniciatīvas izstrādāti daudzi atzinumi par attiecīgajiem jautājumiem, ieskaitot atzinumus par starptautiskajam sarunām par klimata jautājumiem⁽¹⁾, Eiropas Enerģētikas kopienu⁽²⁾, enerģijas izmaksām⁽³⁾, energonabadzību⁽⁴⁾ un nesēn izstrādāts atzinums par tirgus instrumentiem kā līdzekli virzībā uz ekonomiku, kas rada zemu oglekļa emisiju līmeni⁽⁵⁾.

2.6. Šajā atzinumā izmantoti un papildināti minētie iepriekšējie atzinumi. Tāpat kā citi EESK atzinumi, arī šis atzinums ir kompromiss, kurā atspoguļoti dažādi atšķirīgi viedokļi. Tajā izskatīts vienīgi paziņojums “Klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam no 2020. gada līdz 2030. gadam”⁽⁶⁾. EESK izstrādās atsevišķus atzinumus par citiem saistītajiem jautājumiem, proti, par ETS⁽⁷⁾ reformu, paziņojumu par enerģijas cenām⁽⁸⁾, ieteikumiem par slānekļa gāzes izmantošanu⁽⁹⁾ un paziņojumu par rūpniecības atdzimšanu⁽¹⁰⁾.

3. Komisijas pamatpriekšlikums

3.1. Balstoties uz klimata un enerģētikas ceļvežiem 2050. gadam, zaļo grāmatu publiskai apspriešanai un ietekmes novērtējumam, Komisija ir izstrādājusi **priekšlikumu kopumu**, kas iekļauts paziņojumā par klimata un enerģētikas politikas satvaru laikposmā līdz 2030. gadam un enerģētikas politiku, kā norādīts 2.8. punktā.

3.2. Komisija izvirza **mērķi – samazināt SEG emisijas par 40 %** salīdzinājumā ar 1990. gadu. Nozarēs, uz kurām attiecas ETS, būtu jāpanāk SEG emisijas samazinājums par 43 %, salīdzinot ar 2005. gadu, un ar ETS nesaistītajos sektoros – par 30 %. Gada koeficients, ar ko nosaka maksimālo pieļaujamo emisijas līmeni ETS aptvertajos sektoros, būs jāpalielina no 1,74 % pašlaik līdz 2,2 % pēc 2020. gada. Kopīgie centieni ETS neaptvertajos sektoros jāsadala starp dalībvalstīm, galvenokārt izmantojot līdzšinējo metodi.

⁽¹⁾ OV C 67, 6.3.2014., 145.-149. lpp.

⁽²⁾ OV C 68, 6.3.2012., 15.-20. lpp.

⁽³⁾ OV C 198, 10.7.2013., 1.-8. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 341, 21.11.2013., 21.-27. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 226, 16.07.2014., 1. lpp.

⁽⁶⁾ COM(2014) 15 final.

⁽⁷⁾ EESK atzinums par tematu “ES siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma” (vēl nav publicēts OV), EESC-2014-00800-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ EESK atzinums par tematu “Enerģijas cenas un izmaksas Eiropā”, EESC-2014-01113-00-00-AC (skatīt šī Oficiālā Vēstneša 64 lappusi)

⁽⁹⁾ EESK atzinums par tematu “Ogļūdeņražu izpēte ar hidropārrāvumu metodi”, EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI AC (skatīt šī Oficiālā Vēstneša 34 lappusi)

⁽¹⁰⁾ EESK atzinums par tematu “Eiropas rūpniecības atdzimšana” (vēl nav publicēts OV), EESC-2014-00746-00-00-AC.

3.3. Komisija ierosina noteikt **lielāku atjaunojamo energoresursu īpatsvaru (vismaz 27 %)** galīgajā enerģijas patēriņā ES. Mērķis ir saistošs ES līmenī, bet nav paredzēts dalībvalstīm atsevišķi, un tāpēc nav skaidrs, kam būs jāuzņemas atbildība, ja mērķis netiks sasniegts. Atjaunojamo energoresursu īpatsvars elektroenerģijas nozarē pieaugtu no 21 % pašreiz līdz 45 % 2030. gadā.

3.4. **Nav iesniegti priekšlikumi par energoefektivitāti.** Līdz 2014. gada vidum tiks iesniegts novērtējums par Energoefektivitātes direktīvas īstenošanu, un, pamatojoties uz to, izskatīs turpmākus priekšlikumus.

3.5. Komisija ierosina **emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas reformu** ⁽¹⁾, ar ko izveidotu tirgus stabilitātes rezervi, un ir izstrādājusi tiesību akta priekšlikumu.

3.6. Komisija pievēršas arī jautājumam par **konkurenci integrētos tirgos** un energoapgādes drošības veicināšanu. Komisija ir izstrādājusi atsevišķu paziņojumu par **enerģijas cenām** ⁽²⁾.

3.7. Ierosināta **jauna pārvaldības metode**, kuras pamatā būtu valstu plāni.

3.8. Lai labāk novērtētu progresu, ierosina izmantot **plašāku rādītāju klāstu**.

3.9. Tiek veltīta uzmanība arī **galvenajām komplementārajām rīcībpolitikas jomām**, proti, lauksaimniecībai un zemes izmantošanai, CO₂ uztveršanai un uzglabāšanai, kā arī inovācijai un finansējumam.

3.10. Komisija izstrādājusi īsu pārskatu par SEG emisijas samazināšanas **starptautisko kontekstu**.

4. EESK piezīmes par politikas satvaru 2030. gadam

4.1. EESK atzinīgi vērtē paziņojumu, jo tas nodrošina, ka arī turpmāk tiks izvirzīti **prognozējami** klimata un enerģētikas politikas mērķi. Stabils un prognozējams tiesiskais regulējums un jo īpaši tā saskaņota īstenošana ir priekšnoteikums ilgtermiņa lēmumiem un apjomīgiem ieguldījumiem, kas nepieciešami, lai attīstību pārvērstu vēlamajā virzienā.

4.2. Svarīgs prognozējamības aspekts ir vēstījums, ka galvenie elementi klimata un enerģētikas **politikas satvarā** laikposmam **līdz 2020. gadam** nemainīsies.

4.3. Paziņojumā tomēr **ņemtas vērā arī būtiskās pārmaiņas**, kas notika pēc tam, kad tika pieņemta politika līdz 2020. gadam. Lai gan prognozējamība ir vajadzīga, jāpieņem pašreizējā politika, jo mainīgā starptautiskā vide rada izaicinājumus, ekonomikai vajadzīga atlabšana, jāuzlabo konkurētspēja, turklāt palielinās enerģijas izmaksas.

4.4. Globālā sasilšana ilgtermiņā rada būtisku apdraudējumu mūsu planētai, nākamo paaudžu labklājībai un visai tautsaimniecībai. Globālā sasilšana jau pašlaik rada mums lielus izdevumus. Eiropas Savienībai līdz 2050. gadam jācenšas panākt SEG emisijas samazinājumu par 80–95 %. **EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu noteikt** SEG emisijas samazināšanas **mērķi – 40 % 2030. gadā**, pat ja tas uzskatāms par **ambiciozu**. Saskaņā ar paziņojumā iekļauto ietekmes novērtējumu, mērķis samazināt SEG emisiju par 35 % būtu pietiekams, lai saglabātu virzību uz 2050. gadam noteikto mērķi.

4.5. Kad 2008. gadā tika izvirzīts mērķis, ka emisijas apjoms jāsamazina par 20 % salīdzinājumā ar 1990. gada rādītājiem, emisiju daudzums jau bija par 10 % mazāks nekā 1990. gadā, kas ir bāzes gads. Pašlaik paredzams, ka līdz 2020. gadam izdosies panākt 24 % samazinājumu, un tas nozīmē, ka 11 gados emisijas tiks samazinātas par 14 %. **Turpmākajā desmitgadē tad būtu jāpanāk 16 % samazinājums**, ko, iespējams, nebūs pārāk grūti sasniegt, jo būs izstrādātas jaunas tehnoloģijas, būs samazinājušās ar atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu saistītās izmaksas un būs palielinājušās fosilās enerģijas izmaksas. Taču centienus pēc 1990. gada ir būtiski atvieglājusi recesija, ekonomikas pārstrukturēšana bijušajās komunistiskā bloka valstīs un Kioto mehānismu izmantošana.

⁽¹⁾ COM(2014) 20 final.

⁽²⁾ COM(2014) 21 final.

4.6. Lai sasniegtu minēto mērķi, negatīvi neietekmējot citus saimnieciskās un sociālās ilgtspējas aspektus, tomēr ir **jānodrošina izmaksu ziņā visefektīvākie** īstenošanas **pasākumi**. Tāpēc EESK atzinīgi vērtē to, ka Komisija vienā no dārgākajām jomām, kas paver iespēju samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas – proti, biodegvielu jomā – vairs neizvirza nosacījumus; EESK to ieteica jau 2008. gadā⁽¹³⁾. Tādēļ būtu rūpīgi jāizvērtē un plaši jāapspriež elastības mehānismu izmantošana, kurus Komisija pēc 2020. gada ierosina izslēgt; šādā novērtējumā jāiekļauj konstatētās problēmas, kā arī ieguvumi saistībā ar vispārējo izmaksu efektivitāti un starptautisko sadarbību klimata jautājumu jomā.

4.7. Politikas ietekme dažādās tautsaimniecības nozarēs būs atšķirīga. Tādēļ pasākumiem jābūt rūpīgi izstrādātiem un mērķtiecīgiem, lai **mazinātu negatīvās sekas** un aizsargātu visnelabvēlīgākā stāvoklī esošos enerģijas lietotājus. Pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni jābūt taisnīgai. Svarīgākie jautājumi ir apmācība, kvalitatīvas darba vietas un darbinieku līdzdalība, taču arī kompensācijas pasākumi, ja tādi ir vajadzīgi.

4.8. EESK atbalsta arī Komisijas ierosinājumu par **kopēju mērķi, proti, palielināt atjaunojamo energoresursu avotu īpatsvaru vismaz līdz 27 %**. Ja 40 % mērķi SEG emisiju jomā var uzskatīt par nozīmīgu klimata politikas signālu, tostarp arī gaidāmajās sarunās COP 20 un COP 21 ietvaros, tad atjaunojamo energoresursu attīstīšana drīzāk ir enerģētikas politikas mērķis, lai samazinātu šobrīd pārāk lielo atkarību no importa. Komiteja kritizē to, ka nav paredzēts noteikt individuālus saistošus mērķus katrai dalībvalstij. Ir grūti saprast, kā Komisija bez valstu individuālajiem mērķiem iecerējusi nodrošināt un uzraudzīt izvirzītā mērķa īstenošanu un attiecīgā gadījumā noteikt sankcijas par pārkāpumiem.

4.9. Uzlabota **energoefektivitāte** ir visperspektīvākais veids, kā, efektīvi izmantojot resursus, virzīties uz enerģētikas politikas mērķu īstenošanu vides, saimnieciskajā un piegādes drošības jomā. Potenciāls ir ievērojams, bet vajadzīgi radikāli pasākumi. EESK sagaida, ka Komisija izstrādās efektīvus politikas pasākumus, balstoties uz šogad veicamo novērtējumu un ņemot vērā plašo jautājumu loku par šo tematu. Jāņem vērā pieredze saistībā ar spēkā esošo un tikai nesen pieņemto tiesisko regulējumu. Būtu jāapsver nozaru mērķi, jo īpaši, lai izmantotu apjomīgo potenciālu celtniecības un transporta nozarē.

4.10. **EESK atzinīgi vērtē Komisijas ierosināto jauno pārvaldības metodi**, dalībvalstu valsts plānus sagatavojot iteratīvā procesā. Izstrādājot minētos plānus, varētu rasties laba iespēja iesaistīt ne tikai ieinteresētās puses, bet arī plašākas pilsoniskās sabiedrības aprindas enerģētikas politikas jautājumu apspriešanā, iekļaujot arī politikas īstenošanas saistības. Vissvarīgākais priekšlikuma aspekts ir prasība **apspriešties ar kaimiņvalstīm**, un tā būtu jānosaka par obligātu apspriešanos, kas jāveic, pirms tiek pieņemti valstu lēmumi ar tālejošām sekām citām pusēm, un varētu būt izšķirošs solis virzībā uz reālas **Eiropas Enerģētikas kopienas** izveidi. Apvienojot dažādus nacionālos resursus, pieejas un līdz ar to dažādu energoresursu struktūru, varētu veidoties izmaksu ziņā efektīvas reģionālas sistēmas un tirgi, sekmējot līdzsvarotu piegādi, atbilstošu jaudu un piegādes drošību. Tādēļ EESK aicina dalībvalstis atbalstīt efektīvu pārvaldības procedūru un sadarbību ar Komisiju un pilsonisko sabiedrību noteikt tās īstenošanas veidu. Jaunajai pārvaldības metodei jābūt pārredzamai, ir jāiesaistās pilsoniskajai sabiedrībai, un vienlaikus jāsamazina papildu administratīvie šķēršļi dalībvalstīm.

4.11. Ilgtspēja un diversifikācija ir galvenie mērķi, pēc kuriem dalībvalstis vadās, izmantojot tiesības pieņemt **lēmumu par savu energoavotu sadalījumu**. Atjaunojamo energoresursu izmantošanas palielināšana abos aspektos arī turpmāk būs nepieciešama, un papildus būs izmanto citi enerģijas avoti, kas rada zemu emisiju. ES politika nedrīkst ierobežot tās dalībvalstis, kuras vēlas izmantot kodolenerģiju vai vietējos enerģijas resursus, tostarp netradicionāli iegūtu dabasgāzi.

4.12. Ieteicams gan palielināt atbalstu asociētajām valstīm, kas ir iesaistītas Eiropas kaimiņattiecību politikā, lai tās varētu izvērst ekonomiku ar zemām oglekļa dioksīda emisijām, gan arī atvieglot minētajās valstīs esošo un šajā jomā specializējušos pētniecības centru piekļuvi atbilstīgām tehnoloģijām un atbalstam.

⁽¹³⁾ OV C 198, 10.7.2013., 56. lpp.

4.13. Pēdējās nedēļās uzsvērtā ES ļoti lielā atkarība no **fosilā kurināmā**, kas nāk **no neuzticamiem avotiem**, un šim jautājumam steidzami jāpievērš uzmanība. Jāveic izšķirīgi pasākumi energoapgādes diversificēšanai, kā norādīts 4.10. punktā, un īpaši jācenšas izmantot pastāvīgi pieejamus enerģijas resursus, kas rada iespējami maz emisijas. Ir vajadzīgs arī īsts iekšējais enerģijas tirgus un kopēja ārējā enerģētikas politika, lai diversificētu piegādes avotus.

4.14. EESK atzinīgi vērtē priekšlikumu izmantot plašāku **rādītāju** kopumu, lai progresa novērtējumi būtu precīzāki. Nepietiekama pārrobežu pārvades jauda vēl aizvien ir galvenais šķērslis reāla iekšējā enerģētikas tirgus izveidei. Šajā gadījumā atbilstošs veids, kā novērtēt progresu, ir uzraudzīt cenu atšķirību veidošanos reģionos un valstīs.

4.15. Komisija uzskata, ka šajā nolūkā ir jānodrošina **vienlīdzīgi konkurences apstākļi**, pakāpeniski pārtraucot videi kaitīgās subsīdijas, kā arī rūpīgi pārskatot publiskā atbalsta shēmas⁽¹⁴⁾. Iepriekš minētais būtu jāattiecinā arī uz atbalsta pasākumiem ETS sistēmas ietvaros, lai nozarēm, kuras apdraud oglekļa emisiju pārvirze, kompensētu klimata politikas ietekmētas netiešās izmaksas, piemēram, augstākas elektroenerģijas cenas. Šādai kompensācijai vajadzētu būt ES mēroga sistēmai, lai izvairītos no konkurences traucējumiem starp dalībvalstīm. EESK izstrādā arī atsevišķu atzinumu par priekšlikumu ETS reformai⁽¹⁵⁾. Starptautiskā līmenī Komisijai arī jācenšas panākt vienlīdzīgus konkurences apstākļus, un tas nozīmē, ka šis jautājums ir jāaplūko Pasaules Tirdzniecības organizācijas sarunās, kā arī nolīgumā par transatlantisko tirdzniecības un ieguldījumu partnerību (TTIP).

4.16. Svarīgs aspekts valstu enerģētikas plānos ir politika **ar emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu nesaistītās nozarēs**. Transporta un apkures nozares ir īpaši svarīgas. Par biodegvielu politiku Komiteja jau ir vairākkārt paudusi viedokli, un tā norāda uz attiecīgajiem atzinumiem⁽¹⁶⁾.

4.17. **Lauksaimniecība un zemes izmantošana** būs jāņem vērā klimata pārmaiņu radītās ietekmes mazināšanā, bet minētās politikas jomas ir plašāk jāanalizē un jāapsver. Noturīgai biomasai, kas iegūta lauksaimniecības un mežsaimniecības darbību rezultātā, ir nozīme enerģijas avotu dažādošanā. Ja zemes izmantošanas maiņas sektoru iekļautu ar ETS nesaistīto nozaru mērķos, no kvotas pilnībā jāatskaita mežu absorbētā oglekļa neto pieaugums.

4.18. Paziņojumā trūkst arī **informācijas par panākumiem jaunu, vidi saudzējošu darbvietu izveidē**, kas ir būtisks mērķis 20/20/20 lēmumos. Līdzšinējie pētījumi liecina par neitrālu vai ļoti nelielu pozitīvu ietekmi uz nodarbinātību, lai gan nodarbinātības struktūra būtiski mainīsies.

4.19. ES teritorijā ir veikti būtiski **uzlabojumi pašreizējās darbvietās, tās padarot videi nekaitīgākas**, un to apliecina, piemēram, energoefektivitātes ievērojama paaugstināšana pārstrādes rūpniecībā. Līdz šim energoietilpīgas nozares spēja reaģēt uz klimata pārmaiņām, paaugstinot efektivitāti, bet liela daļa potenciāla ir izmantota, un turpmāk vēl lielāka uzmanība būtu jāvelti apdraudējumam saistībā ar oglekļa emisiju pārvirzi.

4.20. Daudzas **energoietilpīgas nozares** Eiropā konkurē atklātos globālos tirgos bez jebkādas iespējas vienpusēji iekļaut cenās papildu izmaksas, un tādēļ tās apdraud oglekļa emisiju pārvirze. Lielākoties šajās nozarēs ir augstākā energoefektivitāte un zemas oglekļa dioksīda emisijas. Šādos apstākļos oglekļa emisiju pārvirze pat varētu izraisīt kopējā emisiju apjoma pieaugumu. Tādēļ ES politikas īstenošanas rezultātā šajās nozarēs nebūtu jāpaaugstinās enerģijas izmaksas (nedz tiešām, nedz netiešām), vai arī politikā ir jāiekļauj nepārprotami noteikumi šo paaugstināto izmaksu novēršanai. Oglekļa emisiju pārvirzes noteikumos jānodrošina emisijas kvotu sadale pilnīgi bez maksas, balstoties uz tehniski iespējamām robežvērtībām, līdz jaunu tehnoloģiju izmantošanas rezultātā emisiju apjoms būtiski samazināsies saimnieciski pamatotā veidā.

⁽¹⁴⁾ OV C 226, 16.7.2014., 28. lpp.

⁽¹⁵⁾ OV C 177, 11.6.2014., 88. lpp.

⁽¹⁶⁾ OV C 198, 10.7.2013., 56. lpp.

4.21. **Inovācija** ir galīgais un reālais risinājums klimata un enerģētikas politikas problēmām. ES un dalībvalstīm, kā arī citiem finansētājiem ir jāīsteno radikāli pasākumi, lai izvērstu šo potenciālu, atbalstot jaunu tehnoloģiju ieviešanu un riskantākas, vērienīgas inovācijas. Bez reāla, nozīmīga tehniskā progresa daudzās nozarēs nav iespējams sasniegt ilgtermiņa mērķus. Inovatīvu risinājumu īstenošanai ir vajadzīga konkurētspējīga rūpniecība, un, pielāgojoties šim izaicinājumam, tā saglabā konkurētspēju un iegūst jaunas attīstības iespējas. Šajā gadījumā galvenais virzītājspēks ir kvalitatīva apmācība. Rūpniecība, kas specializējas iekārtu ražošanā ekonomikā ar zemām oglekļa dioksīda emisijām, var sekmēt Eiropas ekonomikas konkurētspēju un šo iekārtu pieejamību. Tāpēc ir jāapvieno izpētes un atbalsta pasākumi.

4.22. Lai risinātu klimata pārmaiņu radītās problēmas un arī turpmāk nodrošinātu stabilus un nekaitīgus energoresursus par pieejamām cenām visiem Eiropas iedzīvotājiem, ir jāmaina visu iesaistīto pušu attieksme un rīcība. Lai arī kādu politikas virzienu izraudzītos ES lēmumu pieņēmēji, tā līdzsvarota **īstenošana ir atkarīga no** visu ieinteresēto pušu savlaicīgas **iesaistīšanās**. Kā norādīts 4.9. pantā, pilsoniskajai sabiedrībai ir svarīga loma, un EESK to var atbalstīt.

4.23. Tomēr **vissvarīgākais** jautājums klimata politikas jomā ir **starptautiskā attīstība**. Paziņojumā izklāstītais politikas satvars ļaus būtiski samazināt ES kopējo SEG emisijas īpatsvaru, salīdzinot ar pašreizējo līmeni (11 %). Starptautiskā Enerģētikas aģentūra (IEA) secinājusi, ka arī pašreizējās politikas īstenošanas rezultātā līdz 2035. gadam Eiropas Savienībā radītās SEG emisijas īpatsvars samazinātos līdz 7 %. Eiropai ir īpašs vēsturisks pienākums rīkoties klimata pārmaiņu jomā, bet viena pati tā nespēs ierobežot globālo sasilšanu līdz 2 C. Tālejoša starptautiska vienošanās un tās efektīva īstenošana ir svarīgākie mērķi ES politikā. Ja to nav iespējams panākt, Eiropas Savienībai ir jāpārskata sava politika. Vienlaikus būtu jāvēlēti daudz vairāk uzmanības un pasākumu, lai **pielāgotos** klimata pārmaiņām, kuras vairs nav iespējams ignorēt.

Briselē, 2014. gada 4. jūnijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*